

**College van Gedeputeerde Staten
statenbrief**

Aan Provinciale Staten

DATUM	15-12-2020	NUMMER PS	Voegt de griffie toe
DOMEIN	SLO	COMMISSIE	RGW
STELLER	Cornelissen	TELEFOONNUMMER	06-21124708
DOCUMENTUM NUMMER	Documentumnummer	PORTEFEUILLEHOUDER	Strijk

Onderwerp Statenbrief:

Ronald McDonald Huis en bredere gebiedsontwikkeling USP

Voorgestelde behandeling:

Ter informatie

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting

Vanwege de verbouwing van UMC Utrecht is een herinrichting van de noordzijde van het Utrecht Science Park nodig. Dit gaat bijdragen aan een patiëntvriendelijker ontvangst en een autoluwer en beter bereikbaar Utrecht Science Park (USP). Het UMC Utrecht is met haar verbouwingsplannen mede afhankelijk van de verplaatsing van het Ronald McDonald Huis. De verplaatsing van het Ronald McDonald Huis is de eerste bouwsteen in een reeks van investeringen in drie ziekenhuizen en universitaire gebouwen. De reeks van investeringen wordt gecijferd op € 2 miljard euro en is van groot belang voor werkgelegenheid en nationale economie.

De voorkeur van partijen gaat uit naar locatie E, ten zuiden van het Prinses Máxima Centrum. Deze locatie ligt buiten de rode contour / stedelijk gebied en in het genomineerde UNESCO Werelderfgoedgebied van de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW). Bouwen in dit gebied is daarmee in strijd met het huidige provinciale beleid en regelgeving zoals vastgelegd in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie en Verordening (PRS/PRV). Ook past dit niet in toekomstig beleid en regelgeving.

Er zijn 175 zienswijzen binnengekomen op het ontwerp van de Omgevingsvisie en Interim Omgevingsverordening. Ook door UMC Utrecht, Universiteit Utrecht, Prinses Máxima Centrum en Ronald McDonald Huis is een gezamenlijke zienswijze ingediend op de ontwerp Omgevingsvisie en Interim Omgevingsverordening. Voorafgaand aan het formele vaststellingsmoment van de Omgevingsvisie en Interim Omgevingsverordening zullen Gedeputeerde Staten een concept Nota van Beantwoording vaststellen. Hierin adviseren Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten hoe om te gaan met zienswijzen. Dit wordt nog aan uw staten aangeboden.

Gedeputeerde Staten willen middels deze statenbrief Provinciale Staten nader informeren over deze complexe kwestie, vooruitlopend op de besluitvorming hierover bij het vaststellen van de Ontwerp Omgevingsvisie en Interim Omgevingsverordening in maart 2021. Dit mede gezien de wens van de partijen die de zienswijze hebben ingediend, de complexiteit, de eerdere agendering en de onderzoeken die hebben plaatsgevonden.

Er is hier sprake van twee zeer verschillende beoogde beleidseffecten. Het provinciaal beleid wil ontwikkelingen mogelijk maken en waarden beschermen.

Het Ronald McDonald Huis is een belangrijke voorziening, ter ondersteuning van het medisch cluster op het Utrecht Science Park. Het voortbestaan daarvan is van groot belang voor de patiënten en hun familie, de kwaliteit van het medisch cluster en de (kennis)economie.

Het provinciaal beleid is gericht op sterke steden en een aantrekkelijk landschap. De rode contour / het 'stedelijk gebied' is daarbij een belangrijk instrument, dat helpt om waarden te beschermen. Ditzelfde geldt voor het erfgoedbeleid t.a.v. de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW).

Inleiding

Het UMC Utrecht werkt aan een grote verbouwing waar vele honderden miljoenen euro's mee zijn gemoeid. Het gehele gebouwencomplex wordt georiënteerd op de noordzijde. Het gebouw en de systemen zijn inmiddels 30 jaar oud en dringend toe aan groot onderhoud. Ook is een andere inrichting van het Medisch Centrum vereist vanwege de concentratie van bepaalde specialismes binnen Nederland en de manier waarop tegenwoordig de patiënt en niet langer het specialistische domein centraal wordt gesteld. Een goede bereikbaarheid per auto is een belangrijke randvoorwaarde in deze ingrijpende operatie. Daarnaast ontlast het parkeren aan de noordzijde en nabij de A28 het USP. Hoewel het UMC Utrecht nadrukkelijk mobiliteitsbeleid voert, vragen de nachtdiensten en het feit dat steeds meer artsen en verpleegkundigen verder weg wonen van het ziekenhuis om woon-werkverkeer per auto. Dit geldt ook voor patiënten die -door de hoge specialisatie- ook vanuit andere regio's komen en door hun ziektebeeld niet altijd met de fiets of het OV komen.

Het Ronald McDonald Huis wil vanwege de toegenomen vraag vanuit het Prinses Máxima Centrum, in omvang verdubbelen en zoekt door de plannen van UMC Utrecht naar een nieuwe locatie. UMC Utrecht heeft daarom samen met de gebiedspartners vanaf 2018 vijftien opties onderzocht. Bureau SWECO heeft gekeken naar de onderbouwing van eisen en wensen van het Ronald McDonald Huis en criteria zoals nabijheid, bouwtechnische haalbaarheid, effect op bestaande bebouwing. Ook heeft Land ID een quick scan uitgevoerd naar de mogelijke impact op het genomineerde Werelderfgoedgebied van de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

De voorkeur van het UMC Utrecht gaat mede op basis van deze studie uit naar locatie E (zie onderstaande kaart), een locatie buiten het stedelijk gebied¹ en in het genomineerde Werelderfgoedgebied Hollandse Waterlinies. Vanuit ons college en de gemeente Utrecht is gedurende de zoektocht benadrukt dat locatie E in strijd is met beleid en regelgeving. Een locatie binnen het stedelijk gebied en buiten het genomineerde gebied heeft onze voorkeur.

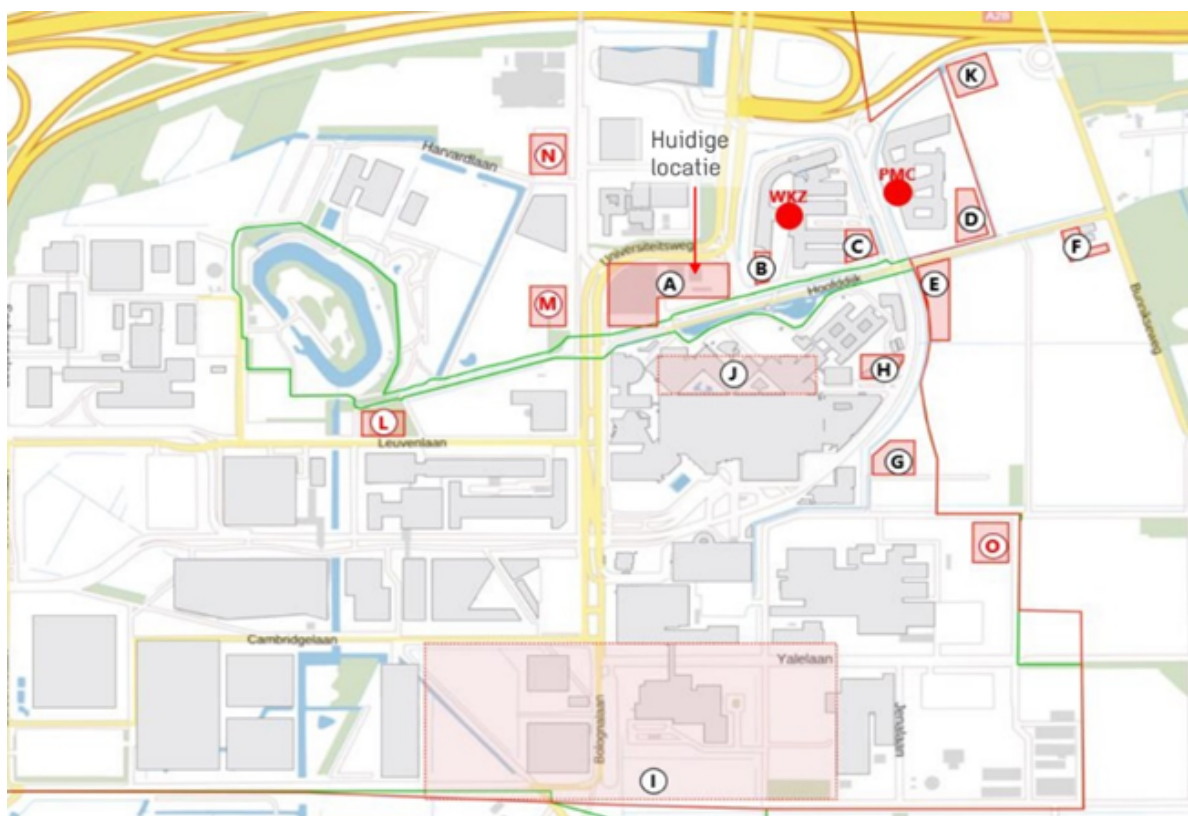

Figure 1: Onderzochte locaties (met in groen de contouren van de Unesco-nominatie en in rood de rode contour), uit SWECO-rapport.

Op 9 oktober 2019 bent u als Staten met de gemeenteraad van Utrecht op werkbezoek geweest voor een beter begrip van de dilemma's en afwegingen van de partners. Ook hebben toen het Utrechts Landschap en Buurtschap Amelisweerd/Rhijnauwen hun belang toegelicht. Verder zijn meerdere bestuurlijke overleggen

¹ In de vigerende Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie en Verordening wordt gesproken over de 'rode contour'. In het Ontwerp Omgevingsvisie en Verordening wordt de term 'stedelijk gebied' gehanteerd.

gehouden met de betrokken USP-partners en de gemeente Utrecht om tot een oplossing te komen. UMC Utrecht zette in op een zienswijze op de ontwerp Omgevingsvisie en -verordening met het voorstel het 'stedelijk gebied' aan te passen. De provincie en gemeente gaven daarbij in november 2019 aan dat een dergelijke zienswijze ten minste aan de volgende voorwaarden moet voldoen:

1. Bij aanpassing van de rode contour moet significant meer groen dan rood worden gerealiseerd (waarbij de grens strak langs het huidige gebouwde Prinses Máxima Centrum komt te liggen);
2. De kwaliteit van het groen en de natuur moet duurzaam worden verhoogd via afspraken met het Utrechts Landschap;
3. De kwaliteit van het ontwerp van het gebouw en de inpassing moeten waarde toevoegen aan het gebied;
4. De zienswijze moet inzichtelijk maken hoe de kernkwaliteiten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie worden geborgd en vergroot;
5. De zienswijze moet duidelijk aantonen waarom locaties binnen de rode contour niet mogelijk zijn.

Vervolgens hebben UMC Utrecht, Universiteit Utrecht, Prinses Máxima Centrum en Ronald McDonald Huis samen onderzoek gedaan naar de vijf voorwaarden en dit verwerkt in een plan. Ondertussen is door uitstel van de Omgevingswet de terinzagelegging verschoven en vindt de besluitvorming daarover plaats in het voorjaar van 2021. Het UMC Utrecht wil graag snel een uitspraak, want de verbouwing, renovatie en uitbreiding wordt steeds urgenter. Zodoende heeft UMC Utrecht op 14 juli 2020 ons college verzocht deze kwestie eerder aan uw Staten voor te leggen. Daarop hebben we als college uitgebreid gesproken over dit dossier. Dat gesprek leerde ons dat het UMC Utrecht nog niet aan alle vijf voorwaarden voldeed. Zodoende is een aanvullend bestuurlijk overleg gevoerd met het UMC Utrecht en zijn de zorgen daarover gedeeld. Het UMC Utrecht, de Universiteit Utrecht en het Ronald McDonaldhuis hebben in dit bestuurlijk overleg aangegeven waarom (nog) niet aan alle vijf de voorwaarden is voldaan en hoe ze hier hopen invulling aan te geven na een reactie van GS en PS op de zienswijze. Ze hebben ook aangegeven te persisteren in hun zienswijze op de concept Omgevingsvisie en Interim Omgevingsverordening.

Als GS leggen we dit onderwerp nu middels deze informerende statenbrief aan u voor. Reden is dat we u daarmee in detail kunnen informeren en adviseren. Tevens willen we u in de gelegenheid stellen om te zijner tijd een weloverwogen besluit te nemen over deze ingewikkelde kwestie.

Besluitvorming vindt plaats bij de vaststelling van de Provinciale Omgevingsvisie en Interimverordening in maart 2021.

Toelichting

Provincie en gemeente Utrecht hebben steeds benadrukt dat een locatie binnen de rode contour en buiten het genomineerde Werelderfgoedgebied de voorkeur heeft. Locatie E, zowel buiten het 'stedelijk gebied' als binnen het genomineerde Werelderfgoedgebied, loopt tegen strikte voorwaarden aan in het door uw Staten vastgestelde beleid en regelgeving.

Op dit moment is voor de rode contour de PRS/PRV het formele toetsingskader. De rode contour ligt vast in de PRV. Er waren tot voor kort in theorie twee mogelijkheden om van de rode contour af te wijken: via een Kernrandzonevisie of een Herziening Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie & Verordening. Voor beide opties geldt dat ze niet meer opportuun zijn. De ontwerp Omgevingsvisie en Ontwerp Interim Omgevingsverordening zijn inmiddels vastgesteld door GS en ter inzage gelegd (22 september t/m 2 november 2020). Dat traject is daardoor bepalend geworden. U bent uiteindelijk bevoegd om de begrenzing van het 'stedelijk gebied' aan te passen.

De begrenzing van het genomineerde Werelderfgoedgebied Hollandse Waterlinies kan tijdens de nominatie niet worden aangepast en na aanwijzing als Werelderfgoed is de begrenzing slechts met een langdurige procedure (jaren, vergelijkbaar met huidige nominatieprocedure) aan te passen. Er is daarom geen intentie om de begrenzing aan te passen.

Dit betekent niet dat er geen ontwikkelingen mogelijk zijn in het Werelderfgoedgebied. Om te bepalen wat wel mogelijk is, zijn drie beleidslijnen van belang

1. Bestaand beleid PRS/PRV – kernkwaliteiten
2. Interimverordening – ADC toets
3. Unesco nominatie - besluit & zorgplicht

Ad 1 In het huidige beleid van de PRS/PRV geldt dat de kernkwaliteiten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie als Militair Erfgoedgebied (waar het nu al in valt) niet mogen worden aangetast. Dat komt voort uit de door het Rijk opgelegde regels vanuit het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en straks het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) op basis van de Omgevingswet.

Ad 2. De Ontwerp Interim Verordening benoemt ook de kernkwaliteiten en kent de regel dat de uitzonderlijke universele waarde (OUV) niet mag worden aangetast. Daarbij geldt een ontheffingsmogelijkheid (ADC-formule) die onder strikte voorwaarde een ontwikkeling toch mogelijk maakt. Er moet dan aangetoond worden dat:

- Er geen reëel Alternatief aanwezig is dat de OUV niet of minder aantast;
- Er sprake is van een Dwingende reden van groot openbaar belang;
- De aantasting zoveel mogelijk wordt beperkt en dat er voldoende Compenserende maatregelen worden genomen om de OUV te versterken.

Bouwen op locatie E is straks alleen mogelijk met toepassing van de ADC formule, omdat er sprake is van aantasting van de OUV. Is er ontheffing verleend van een instructieregel? Dan kan tegen deze ontheffing beroep worden ingesteld. Een weigering om een ontheffing te verlenen is zelfstandig appellabel volgens de hoofdregel van de Algemene wet bestuursrecht.

De ADC-formule is overigens onderwerp van een juridische discussie bij zowel de siteholders als het Rijk.

Ad 3. Door de waterlinie te nomineren als Unesco heeft de provincie een bestuurlijke verantwoordelijkheid aanvaard. Ze heeft zichzelf verplicht om samen met de andere Linie-provincies alles in het werk te stellen om de OUV's van het genomineerde gebied (Property) te beschermen. In het USP is daarbij de rode contour als grens gekozen. De nominatie leidt in formele zin niet tot een verzwaring van het regime, maar maakt wel dat de aandacht voor het genomineerde gebied veel groter is. Door de gezamenlijke verantwoordelijkheid kijken de andere siteholders kritisch mee met de ontwikkelingen in Utrecht. Een aantasting in Utrecht betekent een aantasting van het gehele Werelderfgoedgebied en daarmee een risico voor alle site-holder provincies en het Rijk ten aanzien van de nominatie (en status). De nominatie betekent daardoor wel een procedurele verzwaring. Bovendien moet er duidelijk gemotiveerd kunnen worden naar UNESCO dat met de nieuwe ontwikkeling de unieke universele waarde niet wordt aangetast.

De hierboven geschetste regelgeving en beleidslijnen t.a.v. de rode contour en de Unesco nominatie zijn vertaald in de vijf voorwaarden waar de verplaatsing van het Ronald McDonald Huis aan moet voldoen.

Bestuurlijke dilemma's / politieke gevoeligheid

De locatiekeuze van het Ronald McDonald Huis vraagt om een zorgvuldige weging van onvergelijkbare belangen. Er is hier sprake van zeer verschillende beoogde beleidseffecten. Het medisch cluster is van groot belang voor onze kenniseconomie en de zorg. Het Ronald McDonald Huis is van grote waarde, als aanvulling op onder meer het Prinses Máximacentrum en het Koningin Wilhelmina Kinderziekenhuis.

Tegelijkertijd is het van belang om de waarden in het gebied (landschappelijk, cultuurhistorisch) te beschermen en kaders te stellen en te bewaken waarbinnen rode en groene ontwikkelingen plaats vinden. Vanuit het Rijk heeft de Provincie Utrecht de taak om het Werelderfgoedgebied te beschermen en ervoor te zorgen dat de uitzonderlijke universele waarde (Outstanding Universal Value – OUV) niet wordt aangetast.

Daarnaast spelen er gevoeligheden vanuit het verleden. Bij de discussie over het Prinses Máxima Centrum zijn indertijd afspraken met o.a. het Utrechts Landschap gemaakt over het groen houden van de zone tussen het Prinses Máxima Centrum en landgoed Oostbroek. Deze zijn vastgelegd in het bestemmingsplan. Daarmee is gepoogd om het gebied te vrijwaren van verdere bebouwing. De ontwikkeling van het Prinses Máxima Centrum in 2012 heeft nogal wat voeten in aarde gehad. Enerzijds werd de ontwikkeling van het Prinses Máxima Centrum (buiten de toenmalige rode contour) gezien als een precedent, anderzijds werd dit beschouwd als een laatste (en niet te herhalen) actie om buiten de rode contour te bouwen.

Bouwen in dit gebied is een gevoelig onderwerp, in het bijzonder omdat het hier het smalste deel van het genomineerde UNESCO-Werelderfgoedgebied Hollandse Waterlinies betreft. Hierover zijn tijdens het bezoek van ICOMOS, het adviesorgaan van de UNESCO, kritische vragen gesteld. Het gebied heeft daardoor speciale aandacht van UNESCO.

Tevens is er sprake van een politieke gevoeligheid naar de andere siteholder provincies (Noord-Holland, Noord-Brabant en Gelderland) en naar het Rijk (als Focal Point vanuit UNESCO) vanwege de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het Werelderfgoedgebied. Aantasting van het Werelderfgoed in de provincie Utrecht levert een risico op voor de nominatie en daarmee ook voor de andere provincies. Die volgen daarom de ontwikkelingen in Utrecht nauwlettend.

Op de informatiebijeenkomst voor de Staten hebben het Utrechts Landschap en het Buurtschap Amelisweerd gereageerd op de voornemens. Het is denkbaar dat zij een bezwaar indienen tegen het aanpassen van de rode contour, nu 'stedelijk gebied', en het bouwen op locatie E.

Op 1 oktober 2019 bent u middels een statenbrief geïnformeerd over de dilemma's, ter voorbereiding op een werkbezoek van PS en de gemeenteraad van Utrecht op 9 oktober 2019 (documentnr. 81FAE57E).

Effecten op duurzaamheid

Het provinciaal beleid is gericht op sterke steden en een aantrekkelijk landschap. De rode contour / het 'stedelijk gebied' is daarvoor een belangrijk instrument, dat helpt om waarden te beschermen. Ditzelfde geldt voor het erfgoedbeleid t.a.v. de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Het Ronald McDonald Huis is een belangrijke voorziening, ter ondersteuning van het medisch cluster op het Utrecht Science Park. Het voortbestaan daarvan is van groot belang voor onze (kennis)economie en kwaliteit van leven. De voorziening is belangrijk voor zieke kinderen en hun ouders.

Vervolgprocedure / voortgang

De Omgevingsvisie en Interim Omgevingsverordening worden naar verwachting vastgesteld in maart 2021. Dat is het formele moment waarop een besluit wordt genomen conform de Wet ruimtelijke ordening.

Voorafgaand aan het formele vaststellingsmoment zullen Gedeputeerde Staten een concept Nota van Beantwoording vaststellen. Hierin adviseren Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten hoe om te gaan met zienswijzen. Dit wordt nog aan uw staten aangeboden.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen

Nadere toelichting

Er is hier sprake van twee zeer verschillende beoogde beleidseffecten. Het provinciaal beleid wil ontwikkelingen mogelijk maken en waarden beschermen.

Het Ronald McDonald Huis is een belangrijke voorziening, ter ondersteuning van het medisch cluster op het Utrecht Science Park. Het voortbestaan daarvan is van groot belang voor de patiënten, de kwaliteit van het medisch cluster en de (kennis)economie.

Het provinciaal beleid is gericht op sterke steden en een aantrekkelijk landschap. De rode contour / het 'stedelijk gebied' is daarbij een belangrijk instrument, dat helpt om waarden te beschermen. Ditzelfde geldt voor het erfgoedbeleid t.a.v. de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW).

Argumenten

Het UMC Utrecht staat aan de vooravond van een ingrijpende herinrichting van de noordzijde van het Utrecht Science Park. Door deze herinrichting moet het Ronald McDonald Huis worden verplaatst. UMC Utrecht stelt na uitvoerig onderzoek voor om het Ronald McDonald Huis te verplaatsen naar locatie E, gelegen buiten de rode contour en binnen het genomineerde Unesco werelderfgoed gebied. UMC Utrecht heeft meerdere alternatieven bekeken, maar die voldoen niet aan de door haar gestelde eisen. Zodoende vraagt ze de provincie deze verplaatsing mogelijk te maken via de Omgevingsvisie en de interim ontwerpverordening. Om deze vraag te kunnen beantwoorden, is het van belang om goed zicht te hebben op de aard van de problematiek en gehanteerde argumenten.

1.1 Ruimtelijk kader

Op dit moment is het formele toetsingskader de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS) en bijbehorende verordening (PRV). Het stedelijk gebied ligt vast in de PRV². Relevant is ook artikel 1.7 Cultuurhistorische Hoofdstructuur, voor zowel binnen als buiten het stedelijk gebied. Hierin staat dat de kernkwaliteiten van de NHW (samenhangend stelsel van forten, dijken, kanalen en inundatiekommen, groen en overwegend rustig karakter en openheid) niet onevenredig mogen worden aangetast (zie ook 4.3).

Volgens de provinciale regelgeving zijn ontwikkelingen buiten de rode contour soms mogelijk.

De eerste optie is voldoen aan de eisen gesteld in artikel 3.7 PRV (kernrandzone). Daarbij moet de ruimtelijke kwaliteit in de kernrandzone worden versterkt. Het initiatief tot het opstellen van een zogenaamde kernrandzonevisie ligt normaliter bij de gemeente Utrecht. De gemeenteraad is daarbij uiteindelijk verantwoordelijk. De Utrechtse gemeenteraad heeft op 18 juli 2019 de gemeentelijke Omgevingsvisie voor het USP besproken. Daarbij is een amendement aangenomen, dat geen ruimte biedt om aanpassing van de rode contour als gemeente te onderzoeken ([amendement](#) Rode contour Utrecht Science Park, gemeente Utrecht). Dit maakt dat het proces om te komen tot een door partijen gedragen kernrandzonevisie niet alleen veel tijd zal kosten, maar, gelet op het amendement van de gemeenteraad van Utrecht, geen logische route is.

Een andere optie is aanpassing van de rode contour. Dit is een bevoegdheid van Provinciale Staten. Hiervoor zijn naast de genoemde kernrandzonevisie nog twee procedures onderzocht: het meenemen in nieuwe Omgevingsvisie en (interim) Omgevingsverordening en herziening van de huidige PRV. Gezien het traject van een nieuwe Omgevingsvisie en verordening is herziening van de huidige PRV niet logisch. Het UMC Utrecht pleit daarom voor een aanpassing van de Omgevingsvisie en de Interimverordening.

Naast het provinciale beleid is bij deze optie het gemeentelijk beleid relevant. Voor alle onderzochte locaties voor het Ronald McDonald Huis dient nog een bestemmingsplanprocedure of een uitgebreide omgevingsvergunning procedure te worden doorlopen bij gemeente Utrecht. De Utrechtse gemeenteraad zal ook in deze situaties een eigen afweging moeten maken. Indien uw Staten zich uitspreekt voor het verleggen van de rode contour ('stedelijk gebied') ten behoeve van locatie E, zou nog een besluit van de gemeenteraad volgen.

1.2 SWECO locatievergelijking

In 2018 heeft UMC Utrecht diverse bijeenkomsten georganiseerd, waarin samen met de gebiedspartners is onderzocht welke locaties kansrijk zijn. Dit leidde tot een shortlist, maar consensus werd niet bereikt. De belangen waren te divers. In 2019 heeft UMC Utrecht daarom een locatievergelijking laten uitvoeren door SWECO (zie bijlage). Hierbij zijn 15 locaties onderzocht. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen *eisen* van het Ronald McDonald Huis (zoals de maximale afstand tot kinderziekenhuizen, sociaal veilige omgeving, mogelijkheden voor een tuin) en *wensen* (zoals kwaliteit van de directe omgeving, bereikbaarheid, minimaliseren van het aantal verhuisbewegingen). De eisen wogen in de weging van de locaties zwaarder dan de wensen; wanneer één van de eisen van het Ronald McDonald rood scoorde, viel deze locatie af. Daarnaast zijn criteria gehanteerd, zoals de beschikbaarheid van grond, effect op bestaande bebouwing, ligging binnen de rode contour.

² In de Ontwerp Omgevingsvisie en Verordening wordt niet meer gesproken over de rode contour, maar over 'stedelijk gebied'.

Bureau Land ID voerde een Quick Scan Heritage Impact Assessment (HIA) uit, om het effect op de NHW te meten.

In deze locatievergelijking werd geconcludeerd dat geen enkele locatie op alle criteria positief scoorde, de locatie met de meeste groene vlakken was E en de enige locatie zonder rood vlak was D.

Aanvullend heeft in maart 2020 UMC Utrecht opdracht gegeven aan SWECO om voor locatie G (naast de energiecentrale) onderzoek te doen naar de veiligheidsafstanden en akoestiek. De conclusies zijn niet zwart-wit, maar geconstateerd wordt onder meer dat:

- De onderzochte risicobronnen van het UMC Utrecht geen (grote) externe veiligheidsafstanden en -risico's voor de omgeving leveren;
- De warmte kracht koppeling installatie risico geeft voor gasexplosiegevaar, maar dit risico is te minimaliseren tot een acceptabel niveau;
- Vanwege de hoge geluidsbelasting woningbouw niet mogelijk is op de beoogde nieuwbouwlocatie. Het Ronald McDonald Huis moet dan gebouwd worden onder de bestemming hotel. Het Ronald McDonald geeft aan dat de meeste ouders veel langer dan een paar dagen verblijven en daarom zijn de woningeisen logischer dan hoteleisen. Het geluidsniveau vanwege tram- en busverkeer en het helikopter platform is volgens SWECO acceptabel.

Voor locatie M is geen nader onderzoek uitgevoerd. Wel heeft de Universiteit Utrecht (als grondeigenaar) laten weten deze locatie als ontwikkellocatie voor onderwijs en onderzoek te willen inzetten.

Visie provincie op SWECO onderzoek

In beginsel zijn alle onderzochte locaties binnen de rode contour vanuit provinciaal ruimtelijk oogpunt aanvaardbaar. Bovendien is er nog veel ontwikkelruimte door transformatie, verdichting en hoogbouw op het USP, zoals ook blijkt uit het Ambitiedocument van de USP-partners (zie bijlage). Indien de locatie zowel binnen de rode contour als binnen het genomineerde Werelderfgoedgebied valt, is een extra afweging noodzakelijk.

Hoewel er veel waardering was voor de locatievergelijking van SWECO, lukte het niet om de conclusies unaniem gedragen te krijgen. Ook vanuit de provincie en gemeente waren er bezwaren tegen de gehanteerde criteria en de aannames die werden gedaan om te komen tot een vergelijking. In het bestuurlijk overleg is daarom gekozen om in het rapport een bijlage op te nemen, waarin werd aangegeven op welke punten er sprake was van 'agree to disagree'.

Daarom is in de bijlage van het SWECO locatieonderzoek een zienswijze opgenomen, die gemeente Utrecht en Provincie Utrecht hebben ingebracht. Dit heeft geleid tot een aanvullend rapport van SWECO (20 maart 2020).

Provincie Utrecht en gemeente hebben de volgende kanttekeningen geplaatst (zie ook zienswijze op blz. 43/44 van het rapport) :

- Locatie E kent grote nadelen (buiten rode contour, in gebied Nieuwe Hollandse Waterlinie, lastig te ontsluiten, lange proceduretijd), op basis waarvan locatie E moet afvallen vanwege teveel rode scores in de matrix.
- Een aantal locaties binnen de rode contour is opvallend en onredelijk negatief beoordeeld en hierbij is evenmin rekening gehouden met mogelijke optimalisaties (locaties G, M en K).
- Op basis hiervan scoren de locaties M en G het meeste groen in de matrix en geen enkele keer rood.
- De locaties E, D en K kennen grote onzekerheden vanwege de procedure.
- De locaties E, D en K zullen de knelpunten bij het kruispunt Hoofddijk vergroten.

Provincie Utrecht en gemeente Utrecht komen tot een geheel andere wegging van locaties, waardoor we de conclusies uit het SWECO rapport niet ondersteunen.

Bij de binnen de rode contour gelegen locatie D geldt de volgende kanttekening: Het bestemmingplan dat het Prinses Máxima Centrum mogelijk maakte, bevat een bijzondere bepaling (mede op verzoek van het Utrechts Landschap) over de groene inrichting van het gebied tussen het huidige gebouw en landgoed Oostbroek. Ontwikkeling van locatie D, in de tuin ten oosten van het Centrum, is hiermee in tegenspraak. Tornen aan deze moeizaam tot stand gekomen afspraken ligt niet in de rede. Daarmee valt D af.

Binnen de contour bleven locatie G en M als meest kansrijke locaties over, ook al grenzen beiden aan Werelderfgoedgebied. Dit betekent dat de ontwikkeling het naastgelegen Werelderfgoed niet mag schaden. Het rapport van SWECO van 20 maart 2020 laat zien dat op locatie G de veiligheid met aanvullende maatregelen te borgen moet zijn. Op het punt van geluid concludeert SWECO: 'vanwege de hoge optredende geluidsbelasting is woningbouw niet mogelijk op de beoogde nieuwbouwlocatie. Ook niet met reguliere aanvullende geluidsmaatregelen aan de gevel van de woningbouw'. Locatie M kent geen wettelijke beperkingen, mede omdat het bestemmingsplan al forse bouwvolumes op deze locatie mogelijk maakt.

1.3 Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) en nominatie

De onderzochte locaties liggen in het gebied van het Provinciale erfgoedbeleid van de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS), thema Militair Erfgoed, deelgebied Nieuwe Hollandse Waterlinie. Op basis van de PRS/PRV (huidige toetsingskader) moeten ontwikkelingen worden getoetst aan artikel 1.7 (cultuurhistorische hoofdstructuur). Hierin staat dat de kernkwaliteiten (samenhangend stelsel, openheid en groene karakter) niet mogen worden aangetast. In de Kwaliteitsgids Utrechtse Landschappen, katern Waterlinies zijn deze kernkwaliteiten nader uitgewerkt.

Het genomineerde UNESCO-Werelderfgoedgebied Hollandse Waterlinies valt binnen (is kleiner dan) het huidige gebied wat valt onder de CHS-Militair Erfgoed. In de omgevingsverordening wordt daarom onderscheid gemaakt tussen beleid voor de CHS thema Militair Erfgoed (rekening houden met de kernkwaliteiten) en ten aanzien van het Werelderfgoed (in acht nemen van de kernkwaliteiten). Voor het Unesco gebied geldt dat de provincie de regels vanuit het Barro (Besluit algemene regels ruimtelijke ordening) en het BKL (Besluit Kwaliteit Leefomgeving) vanuit de Omgevingswet moet overnemen in haar verordening: de uitzonderlijke universele waarde (OUV-Outstanding Universal Value) mag niet worden aangetast. Dit is terug te vinden in art. 7.2 van de Ontwerp Interim Omgevingsverordening.

Dit artikel bevat ook (lid 3) een ontheffingsmogelijkheid. Dit gaat uit van de zogenaamde ADC-formule. Ontheffing kan alleen worden verleend indien:

- Er geen reële Alternatieven zijn die de Hollandse Waterlinie niet of minder aantasten;
- Er sprake is van een Dwingende reden van groot openbaar belang';
- Er voldoende Compenserende maatregelen worden genomen, in de vorm van versterking van de uitzonderlijke universele waarde.

Deze ontheffingsmogelijkheid is echter nog onderwerp van discussie tussen de juristen van het Rijk en provincies in het kader van de harmonisatie van beleid tussen de provincies die gezamenlijk de siteholder vormen van het UNESCO-Werelderfgoedgebied Hollandse Waterlinies (Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant).

Inmiddels is NHW voorgedragen als UNESCO Werelderfgoed. Een besluit daarover zou vallen in juni 2020, maar is uitgesteld i.v.m. de corona tot juni/juli 2021. De begrenzing van het genomineerde Werelderfgoed ligt al wel vast. Aanpassing tijdens de nominatiefase is niet aan de orde, want dat vergt een lange procedure, vergelijkbaar met die van de huidige nominatie.

De nominatie levert geen aanvullende juridische beoordelingen op. De basis is dat ontwikkelingen in het genomineerde Werelderfgoedgebied alleen mogelijk zijn als de uitzonderlijke universele waarde niet wordt aangetast. Wij moeten kunnen verantwoorden dat de bescherming van het gebied op orde is. UNESCO kan hier vragen over stellen, ook op basis van brieven van omwonenden of belanghebbenden die mogelijk bezwaar maken. Het gebied ligt derhalve onder een vergrootglas. Het is daarom van groot belang dat de andere siteholder provincies worden meegenomen in de problematiek die speelt (via de Liniecommissie, etc). Aantasting van het Werelderfgoedgebied in Utrecht betekent immers een aantasting van het gehele UNESCO-Werelderfgoed en heeft daarmee direct gevolgen voor de andere provincies.

Zie voor meer achtergronden ook [Samenvatting Nominatiedossier NHW](#).

1.4 Bereikbaarheid

De bereikbaarheid van het USP staat onder druk. De groei van Rijnsweerd en Utrecht Science Park, zoals nu al is vastgelegd tot 2030, zal leiden tot een groei van de mobiliteit en daarmee tot een forse groei van knelpunten in met name het autonetwerk. Uit een studie in opdracht van gemeente Utrecht blijkt dat 'een forse intensiveringsslag nodig is ten aanzien van bereikbaarheidsmaatregelen om te voorkomen dat, met de al gemaakte ruimtelijke afspraken tot 2030, het verkeer en de mobiliteit rond USP en Rijnsweerd vastloopt' (USP en Rijnsweerd: aantrekkelijk bereikbaar; Goudappel Coffeng 2019). Decentrale overheden en het Rijk zetten zich daarom gezamenlijk in, o.a. binnen U Ned, om deze economische toplocatie nu en in de toekomst aantrekkelijk en bereikbaar te houden.

Dit is een complexe opgave, onder andere gegeven de kwetsbaarheden in het gebied USP-Zeist op het vlak van leefbaarheid, cultuurhistorie en natuur. Verder spelen in dit gebied twee provinciale bereikbaarheidsprojecten, namelijk de fietsverbinding USP – Zeist west en de no-regret maatregelen binnen het programma U Ned (realisatie HOV-busbaan van het Utrecht Science Park (USP) via Mooi Zeist naar Amersfoort langs de A28). Daarnaast is verbreding van de A28 door Rijkswaterstaat voorzien in het kader van aanpassingen aan de Ring Utrecht.

1.5 Economie

Het Utrecht Science Park is het grootste en snelst groeiende sciencepark van Nederland en daarmee een belangrijke motor voor de regionale economie. De gemengde campus telt nu meer dan 120 bedrijven (waaronder

beursgenoteerde biotechbedrijven als Merus en Genmab, en de onderzoeksfaciliteiten van voedingsgigant Danone), een aantal topinstituten, zoals het Hubrecht Instituut en het RIVM (2022), met in totaal meer dan 27.000 medewerkers en meer dan 50.000 studenten. Met UtrechtInc in de top 10 business incubators in de wereld beschikt het USP over een sterke basis voor de verdere ontwikkeling van het startup ecosysteem. USP staat in verbinding met satellietlocaties in onder andere Bilthoven.

Met toponderzoek en -instituten op het terrein van gezondheid vormt het USP, vanuit het perspectief van enerzijds preventie en anderzijds geneeskunde, de kern van een regionaal innovatie-ecosysteem dat zich uitstrekt over de as Utrecht-Amersfoort-Wageningen. Daarnaast speelt het USP een belangrijke rol op nationaal niveau, zoals bij regeneratieve geneeskunde. Het UMC Utrecht vervult in het bovengenoemde ecosysteem een belangrijke spilfunctie met een sterk aanzuigende werking voor instituten en bedrijven.

1.6 Standpunt gemeente Utrecht

De gemeente benadrukt het belang van het Ronald McDonaldhuis voor de patiënten en familie van de ziekenhuizen op het USP (en daarmee ook voor de stad Utrecht) en snapt de wens om uit te breiden. Ten aanzien van de inpassing van deze uitbreiding zijn de gemeente Utrecht en provincie Utrecht steeds gelijkgezind geweest over de inzet om eerst binnen de rode contour te zoeken naar een locatie voor het Ronald McDonald Huis. Voor de gemeente blijven de locaties binnen de rode contour (zoals G en M) daarbij de voorkeur houden.

Afhankelijk van het besluit van Provinciale Staten met betrekking tot de zienswijze, besluit de gemeente of en hoe ze een vervolg zal geven aan deze planontwikkeling. Als Provinciale Staten het mogelijk maakt om af te wijken van de rode contour, kan het gemeentelijk ruimtelijk-planologisch vervolgproces worden opgestart. UMC Utrecht en het Ronald McDonald Huis sluiten dan een overeenkomst om te komen tot een bestemmingsplanwijziging. De gemeenteraad besluit uiteindelijk over dit bestemmingsplan.

Daarnaast werkt gemeente Utrecht samen met de gebiedspartners aan een Omgevingsvisie USP, als opmaat naar een Omgevingsplan voor dit gebied. Daarin wordt ingezet op transformatie en verdichting, want er zijn veel locaties die herontwikkeld kunnen worden. De ambitie van het UMC Utrecht om de parkeergarage te verplaatsen is in de omgevingsvisie een belangrijke ingreep voor de doorontwikkeling van het gebied.

In aanloop naar de Omgevingsvisie USP heeft de gemeenteraad op 18 juli 2019 gesproken over de startnotitie voor de gemeentelijke Omgevingsvisie voor het USP. Daarbij is een amendement ingediend, dat geen ruimte biedt om aanpassing van de rode contour als gemeente te onderzoeken.

1.7 Visie USP-partners

Onder leiding van de Universiteit Utrecht is in 2019 een [Ambitiedocument USP](#) opgesteld, waarin de toekomstige ontwikkeling van het USP is beschreven. Daarin wordt ingegaan op de grote vastgoedopgave (veel verouderd vastgoed, te herontwikkelen), bereikbaarheid (met zonering voor auto/fiets) en opgaven als duurzame energie. Uitgangspunt daarbij is ontwikkeling binnen de rode contour.

Dit document vormde een eerste bouwsteen voor de op te stellen gemeentelijke Omgevingsvisie, maar is ook een belangrijk product voor de USP-partijen zelf, omdat ze hierin hun eigen toekomstplannen afstemmen. Het bevat een aantal ambities en gebiedsgerichte uitwerkingen.

De Universiteit Utrecht heeft zich in de zoektocht naar een locatie voor het Ronald McDonald Huis steeds constructief opgesteld. Als grondeigenaar van een groot deel van het USP speelt de Universiteit een belangrijke rol. Verder is het Prinses Máxima Centrum betrokken bij de bestuurlijke overleggen. Zij weten als geen ander hoe het Ronald McDonald Huis goed kan functioneren in het medisch cluster op het USP.

De Universiteit Utrecht heeft -als grondeigenaar zijnde- aangegeven locatie M te willen inzetten voor onderwijs en onderzoek.

Kanttekeningen

De volgende kanttekeningen zijn relevant:

- Een locatie binnen de huidige rode contour is de snelste route, gelet op alle eisen die het provinciaal beleid stelt aan ontwikkelingen buiten de rode contour én binnen de NHW-grenzen. Het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning kent dan minder risico's en kost minder proceduretijd. De provincie heeft steeds aangegeven te willen helpen om belemmeringen bij locaties binnen de rode contour weg te nemen, bijvoorbeeld door het sneller en veiliger maken van routes tussen ziekenhuis en Ronald McDonald Huis. Het Ronald McDonald Huis wil snel duidelijkheid, maar de keuze om het nieuwe huis buiten de rode contour en binnen de NHW begrenzing te realiseren kost tijd en is risicvoller.
- ICOMOS heeft in het kader van de Unesco nominatie begin september 2019 een bezoek gebracht aan de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Daarbij is ook gesproken over de verplaatsing van het Ronald McDonaldhuis. De experts waren kritisch over bouwen aan de oostzijde van het USP. Dit gebied heeft derhalve speciale aandacht van Unesco. Ook omliggende NHW-provincies volgen de discussie nauwlettend.

- De formele en finale besluitvorming zal plaatsvinden in het traject tot vaststelling van Provinciale Omgevingsvisie en Verordening, waarbij opgemerkt moet worden dat de mogelijkheid om de eerdergenoemde ADC-toets op te nemen nog geen gelopen race is.
- Er zijn nog nadere onderzoeken nodig in het verdere planproces en de gemeente Utrecht moet een beslissing nemen. Dit alles kan complicaties geven in het planproces.

Communicatie

Communicatie vanuit de provincie zal niet actief plaatsvinden gezien het feit dat PS de afweging uiteindelijk maakt. Eventuele vragen vanuit de pers zullen dan ook via woordvoering behandeld worden.

Bijlagen

Bijgevoegd zijn de volgende rapporten:

- 1) SWECO-rapport locatievergelijking RMcD, incl. zienswijze provincie en gemeente, 1 juli 2019
- 2) SWECO-rapport locatie G, energiecentrale, 20 maart 2020